

AIRENES (*Lolium spp.*) DESKRIPTORI

III RAKSTUROŠANAS UN NOVĒRTĒŠANAS DESKRIPTORI

Metodika izmēģinājumu iekārtošanai stiebrzāļu ģenētisko resursu novērtēšanai

Lauciņā airenes, auzenes, timotiņu sēj ar rokām 2 rindiņās, katra 2 m garumā, starp rindiņām 30 cm un starp lauciņiem 60 cm. Lauciņa platība 2m x 60 cm=1.2 m². Atkārtojumu skaits: – optimālais- 3, minimālais- 2, randomizētais sakārtojums. Par standartšķirnēm izvēlas: ganību aireni ‘Spīdola’, pļavas auzeni ‘Arita’, timotiņu ‘Teicis’. Standartšķirnes iekļaujas kopējā vērtējumā.

Paraugu izvērtēšanas laiks: sējas gads + divi nākošie zelmeņa izmantošanas gadi, kopā 3 gadi.

Mēslojums N₆₀ P₆₀ K₉₀ sēj pavasarī un pēc pirmās zāles pļaujas, ja neatstāj lauciņus sēklas iegūšanai. Sēklu lauciņiem: N₆₀ P₆₀ K₉₀ pavasarī.

Nopļauj pēc novērtēšanas tas ir apmēram 3 nedēļas pēc izplaukšanas jūlija sākumā.

Lauciņu apkopšanu veic ar rokām.

Pazīmes vērtē pēc 9 ballu skalas.

Rādītāji izmēģinājuma vietas raksturošanai:

- a. Valsts
- b. Institūcijas nosaukums un adrese
- c. Institūcijas ģeogrāfiskās koordinātas (platums, garums, augstums virs jūras līmeņa)
- d. Sējas datums
- e. Novākšanas datums
- f. Laukdīdība %
- g. Lauciņu lielums
- h. Atkārtojumu skaits
- i. Mēslojums (veidi un devas)
- j. Augu aizsardzības līdzekļi

VIDES APSTĀKĻI:

- k. Augsnes tips
- l. Reljefs
- m. Augsnes pH
- n. Organiskās vielas saturs augsnē
- o. Augsnes mehāniskais sastāvs
- p. Temperatūra (gada un/vai sezonas minimālā, maksimālā un vidējā)
- q. Nokrišņi (gada un/vai sezonas summa)
- r. Salnas veģetācijas periodā (datums un zemākā temperatūra);

Des- kriptora kods	Pazīmes Nr. citos deskriptoros	Deskriptors skala (ballēs)	References vērtības	Piezīmes
Raksturojums				
III/1		Ploiditāte		
		2 diploids (2n) 4 tetraploids (4n)		
III/2		Lapas platums sējas gadā rudenī		
	¹ UPOV TG/4/7- No 11	1 ļoti šaura 3 šaura 5 vidēja 7 plata 9 ļoti plata	3 balles– ‘Priekuļu 59’ 7 balles – ‘Spīdola’	Vērtē sējas gada rudenī sacerojošus augus
III/3		Lapu krāsa sējas gada rudenī		
	UPOV TG/4/7- No 5	1 ļoti gaiši zaļa 3 bāli zaļa 5 vidēji zaļa 7 tumši zaļa 9 ļoti tumši zaļa	5 balles- ‘Priekuļu 59’ 7 balles - ‘Spīdola’	Vērtē sacerojošiem augiem septembra 1 dekādē sējas gada rudenī
III/4		Tendence veidot ziedkopas sējas gada rudenī		
	¹ IBPGR /85/ 72 4.2.1. UPOV TG/4/7- No 3	1 nav 3 vāja 5 vidēja 7 izteikta 9 ļoti izteikta	Nav stiebru. Lauciņā daži izplaukuši vai plaukstoši stiebri. Ļoti daudz izplaukuši vai plaukstoši stiebri.	Vērtē sacerojošiem augiem. Izplaukušiem stiebriem vārpa pilnīgi atbrīvojusies no maksts, plaukstošiem makstī redzama vārpa
III/5		Ziemcietība		
	¹ IBPGR /85/ 72 4.1.5.	1 iznīcis 5 vidēji bojāts 9 nav bojāts	Nav pārziemojošu augu. Pārziemojais 50% no zelmeņa. Nav iznīkušu augu.	Pretējs rādītājs AGPG: IBPGR Lopbarības augu deskriptoram. Vērtē pavasarī, ataugšanas sākumā, maija I dekāde
III/6		Ataugšana pavasarī		

		1 ļoti lēna 3 lēna 5 vidēja 7 strauja 9 ļoti strauja	3 balles – ‘Spīdola’ 5 balles – ‘Priekuļu 59’	Vērtē pavasarī cerošanas laikā
III/7		Augšanas virziens ataugšanas sākumā		
	UPOV TG/4/7- No 6	1 vertikāls 3 daļēji vertikāls 5 vidējs 7 daļēji klājenisks 9 klājenisks, gulošs	0-10 ⁰ 11-34 ⁰ 35-56 ⁰ 57-79 ⁰ 80-90 ⁰	Vērtē pavasarī cerošanas laikā. Cera forma tiek noteikta vizuāli novērtējot leņķi, kas veidojas starp augu ass centru un ārējām lapām un stiebriem
III/8		Lapu krāsa pavasarī		
	UPOV TG/4/7- No 9	1 ļoti gaiši zaļa 3 gaiši zaļa 5 vidēji zaļa 7 tumši zaļa 9 ļoti tumši zaļa	5 balles – ‘Priekuļu 59’ 7 balles – ‘Spīdola’	Vērtē cerošanas sākumā
III/9		Ziedkopu parādīšanās laiks (plaukšanas sākums)		
	IBPGR /85/ 72 4.2.2.1.	1 agri 5 vidēji 9 vēlu	5 balles – ‘Priekuļu 59’ 7 balles – ‘Spīdola’	Uz lauka fiksē plaukšanas sākuma datumu, vismaz 4-5 vārpas pilnīgi atbrīvojušās no lapas maksts. Pēc AGPG: IBPGR Lopbarības augu deskriptora nosaka 50% izplaukšanu kas vairs neatbilst kvalitatīvas lopbarības ieguves kritērijiem
III/10		Ziedkopu parādīšanās intensitāte		
	IBPGR /85/ 72 4.2.2.2.	1 atsevišķas vārpas 3 vāja 5 vidēja 7 izteikta 9 vienlaicīgi viss lauciņš		Vērtē plaukšanas laikā
III/11		Stiebru skaits		
	IBPGR /85/ 72 4.2.4	1 ļoti maz 3 maz 5 vidēji 7 daudz	Uz lauciņa daži stiebri.	Vērtē 2 nedēļas pēc izplaukšanas visā lauciņā

		9 ļoti daudz		
III/12		Karoglapas platums		
	IBPGR /85/ 72 6.2.3. UPOV TG/4/7- No 11	1 ļoti šaura 3 šaura 5 vidēja 7 plata 9 ļoti plata		Vērtē 2 nedēļas pēc izplaukšanas
III/13		Karoglapas garums		
	IBPGR /85/ 72 6.2.4. UPOV TG/4/7- No 10	1 ļoti īss 3 īss 5 vidējs 7 garš 9 ļoti garš		Vērtē 2 nedēļas pēc izplaukšanas
III/14		Garāko stiebru garums		
	IBPGR /85/ 72 6.2.5. UPOV TG/4/7- No 12	1 ļoti īss 3 īss 5 vidējs 7 garš 9 ļoti garš		Vērtē 3-5 pilnīgi izplaukušus stiebrus
III/15		Zelmeņa augstums atālā		
		1 zems 5 vidējs 9 augsts		Vērtē septembrī pirms veģetācijas beigām
III/16		Stiebru veidošana atālā		
		1 neveido 3 vāja 5 vidēja 7 izteikta 9 ļoti izteikta	Nav stiebru. Lauciņā daži izplaukuši vai plaukstoši stieбри. Ļoti daudz izplaukušu vai plaukstošu stiebru.	Vērtē augusta beigās – septembra sākumā
III/17		Slimību izturība rudenī: Puccinia sp. – rūsas (lapu un stiebru)		
	IBPGR /85/	1 stipri bojāti		Pretējs rādītājs AGPG: IBPGR Lopbarības augu

	72 8.2.1.	5 vidēji 9 veseli		deskriptoram. Vērtē atkarībā pēc rūsas izplatības augustā vai septembra sākumā
III/18		Slimību izturība rudenī: Drechslera dictyoides – u.c. lapu plankumainības		
	IBPGR /85/ 72 8.2.2.	1 stipri bojāti 5 vidēji 9 veseli		Pretējs rādītājs AGPG: IBPGR Lopbarības augu deskriptoram
III/19	Piezīmes			Jebkura papildus informācija
III/20	Citoloģiskais raksturojums un identificētie gēni			
III/21	Molekulārie marķieri			
III/22	Attēli			

Paskaidrojumi un izmantotā literatūra

¹IBPGR deskriptori (1985.g.)

²UPOV – AVS testa vadlīnijas TG/4/7, 1990.g.

1. Robert F Barones, C. Jerry Nelson, Michael Collins, Kenneth J. Moore. 2003. Forages. Volume I. Structure and Morphology of Grasses. Chapter 2. Iowa State Press, USA. 25-49.
2. Chapman, GP. 1996. The biology of grasses. Wallingford, UK: CAB International.
3. Tērauds V. 1958. Pļavas un ganības. LVI. R., lpp. 440.